

Inleiding

Ton Vink

Dit nummer van F&P opent met het eerste deel van een tweeluik door Jan Vorstenbosch. Het eerste artikel “Alternatieve feiten. Filosofische gedachten over het nieuws” gaat over het tot stand komen en de *houdbaarheid* van nieuwsfeiten, het tweede artikel zal over *relevantie* van nieuwsfeiten gaan. Het *amerikanisme* ‘alternative fact’ behoeft geen introductie meer. Maar: wat wordt ermee bedoeld? Wat is de invloed ervan en hoe ‘erg’ is het eigenlijk? Drijvende krachten achter de veranderingen in de wereld van nieuws en nieuwsvoorziening zijn de nieuwssites op internet, die de ‘oude’ media in een concurrentieslag met de digitale media hebben verwickeld, de globalisering van het nieuws en de financiering van de media. Die financiering verloopt grotendeels via de markt en maakt kostbare, onafhankelijke onderzoeksjournalistiek steeds lastiger. De clickeconomie maakt het ook nog eens lucratief om nepnieuws de wereld in te sturen. Filosofen en ethici kunnen, aldus Vorstenbosch, op dit gebied een belangrijke rol spelen, o.a. omdat deze discussies steeds meer draaien om fundamentele begrippen zoals feiten, waarheid en objectiviteit, waaraan hij een benadering toevoegt die primair vraagt naar *houdbaarheid* en *relevantie* van *feitelijke beweringen* over gebeurtenissen die in de media te vinden zijn.

Daarnaast werd het nieuws in ons land ook beheerst door de pogingen tot formatie van een nieuw kabinet, pogingen die niet eenvoudiger werden door de botsing over ‘immateriële zaken’ tussen D66 en ChristenUnie. Een van de belangrijkste kwesties binnen die ‘immateriële zaken’ betreft het debat rond ‘euthanasie bij voltooid leven’. Waar het gaat om de aard van de aandoeningen die ten grondslag liggen aan een (gehonoreerd) verzoek om ‘euthanasie’, spitst de discussie zich vandaag de dag toe op speciale ‘groepen’ binnen de indieners van zo’n verzoek. Een daarvan is de groep ‘voltooid leven’. Twee andere groepen haalden ook met regelmaat het nieuws: de groep van psychiatrische patiënten en de groep met gevorderde dementie. Het leverde soms heftige discussies op, zoals tussen Boudewijn Chabot en Jacob Kohnstamm in de NRC. Bij alle drie groepen zorgt het honoreren door de arts van een verzoek om euthanasie derhalve voor de nodige problemen én voor de nodige discussie. In zijn bijdrage “Euthanasie en de aard van de aandoening. Over euthanasie bij dementie, psychiatrie en voltooid leven” neemt Ton Vink de problemen en de discussie onder de loep.

In dit nummer twee korte bijdragen van Frans Jacobs. In zijn bijdrage over “De tragische held” wil Jacobs de lezer wijzen op de figuur van de tragische held, zoals die in de klassieke oudheid werd gethematiseerd. Waarom? Omdat die tragische held gewoon een interessante figuur is. Of er daarnaast een actuele les uit te trekken valt, voor hedendaagse helden of ‘helden’ – of ‘lafaards’ of ‘terroristen’; de grens is soms vloeiend – wordt aan de lezer gelaten.

In zijn tweede bijdrage gaat Frans Jacobs (oktober 2017 verschijnt zijn *De essentie van Montaigne*, ISVW-uitgevers) in op een filosoof die met name bekend werd door het stellen van een tamelijk basale vraag (die door de discussie over ‘alternatieve feiten’ toch ook weer in een nieuw daglicht verschijnt): wat weet ik? Que sais-je? Was de steller van deze toch zeer filosofische vraag eigenlijk filosoof? Was Michel de Montaigne filosoof?

Tussen deze laatste twee bijdragen in vindt de lezer de “Minima Philosophica: Freuds fundamentele regel” van Patrick Delaere. Geprikkeld door de vorig jaar maart in Amsterdam door Jonathan Lear gegeven Spinoza Lectures gaat hij in op de vraag “Wat moet een filosoof heden ten dage nog met Freuds erfenis? Kunnen Sigmund Freuds wetenschappelijke ideeën nog wel iets bijdragen aan ons zelfbegrip?”.

Er volgen daarna twee recensies: Sjaak Koenis bespreekt *Onvermoed en onvermijdelijk. De vele gezichten van het neoliberalisme* van Thomas Biebricher (onlangs in vertaling verschenen) en Michiel Korthals buigt zich over *Dwalen in het antropoceen* van René ten Bos.

De rubriek Signalementen besluit zoals gebruikelijk ook dit F&P-nummer.